

Dosarul nr. 2ra-167/22
2-21020390-01-2ra-08022022

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (jud. I. Negreanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Secrieru)

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Întreprinderea Mixtă „INCASO” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Natalia Covaliov,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă „INCASO” Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Ruslan Goncear cu privire la încasarea datoriei, taxei aferente, dobânzii, penalității contractuale și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 30 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 09 februarie 2021, Întreprinderea Mixtă „INCASO” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare Î.M. „INCASO” S.R.L.), reprezentată de avocatul Natalia Covaliov, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ruslan Goncear, solicitând încasarea datoriei în sumă de 41717,24 de lei și a cheltuielilor de judecată constituite din cheltuielile de asistență juridică în mărime de 500,00 lei și taxa de stat în sumă de 1437,16 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la data de 10 septembrie 2018 între „Iute Credit” S.R.L., în calitate de creditor și Ruslan Goncear, în calitate de debitor, a fost încheiat contractul de împrumut nr.1011040.

Totodată, a menționat că, pentru nerespectarea graficului de rambursare a împrumutului, debitorul s-a angajat să plătească pe lângă valoarea împrumutului principal, taxa aferentă contractului de împrumut, dobânda și o penalitate contractuală, care se raportează duratei de întârziere.

În data de 10 septembrie 2018, „Iute Credit” S.R.L. și-a onorat obligațiunea, transferând pârâtului împrumutul acordat. Deși, „Iute Credit” S.R.L. și-a respectat obligațiunea, Ruslan Goncear nu și-a onorat obligațiunile conform contractului de împrumut.

Prin notificările expediate recomandat în adresa debitorului, ultimul a fost înștiințat despre nerespectarea clauzelor contractuale. Ulterior, prin reclamație, Ruslan Goncear a fost informat repetat despre nerespectarea clauzelor contractuale, despre rezilierea anticipată a contractului de către creditor și necesitatea returnării

împrumutului, dobânzii calculate, taxei aferente contractului și a penalităților calculate conform contractului.

Datoria pârâtului a fost cesionată de către „Iute Credit” S.R.L. către Î.M. „INCASO” S.R.L. Astfel, la data adresării în instanță, datoria pârâtului constituia suma de 41717,24 de lei, formată din: suma principală a contractului în mărime de 20911,89 de lei; taxa aferentă în mărime de 458,54 de lei; dobânda conform contractului în sumă de 1223,07 lei și penalitatea contractuală în mărime de 19123,74 de lei.

Prin hotărârea din 31 martie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Î.M. „INCASO” S.R.L. și s-a încasat de la Ruslan Gonciar în beneficiul Î.M. „INCASO” S.R.L. datoria contractuală în mărime de 41717,24 de lei, cheltuieli judiciare compuse din taxa de stat în mărime de 1437,16 lei, cheltuieli pentru citarea publică în sumă de 200 lei și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 500 lei, iar în total-43854,40 de lei

Prin decizia din 30 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ruslan Gonciar, reprezentat de avocatul Dumitru Nemerenco și s-a casat în partea în care au fost admise pretențiile privind încasarea penalității contractuale, hotărârea din 31 martie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina și s-a emis o nouă hotărâre în această parte prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Î.M. „INCASO” S.R.L. împotriva lui Ruslan Gonciar cu privire la încasarea penalității contractuale în mărime de 19123,74 de lei; s-a încasat de la Ruslan Gonciar în beneficiul Î.M. „INCASO” S.R.L., taxa de stat în mărime de 677, 80 de lei; s-a încasat de la Î.M. „INCASO” S.R.L. în beneficiul lui Ruslan Gonciar cheltuielile legate de plata taxei de stat, suportate în apel, în mărime de 431 de lei.

În consolidarea soluției, instanța de apel a notat că, în baza pct. 4.3 (VI), (II) din contractul de împrumut nr. 1011040 din 10 septembrie 2018 (f. d. 10), pentru neachitarea sumelor datorate, împrumutatul este obligat să plătească penalitatea în mărime de 0,5 % din plata restantă, pentru fiecare zi de întârziere.

Citând prevederile art. 624 alin.(1)-(4), art. 625 alin.(1), (2) Cod civil, (în redacția de până la 01 martie 2019), a reținut că, neexecutarea obligațiilor contractuale sau executarea necorespunzătoare sau tardivă, reprezintă o faptă ilicită care generează un raport juridic de răspundere contractuală, conținutul căruia se reduce la dreptul creditorului de a pretinde despăgubiri pentru neexecutare și obligația debitorului de a plăti aceste despăgubiri.

Clauza penală constituie un mijloc de garantare a executării obligațiilor, o evaluare convențională și prealabilă a eventualelor prejudicii pe care debitorul va fi obligat să le plătească în cazul neexecutării prestației la care s-a îndatorat. Ea poate fi stipulată fie în contractul ce dă naștere raportului obligațional, fie într-o convenție ulterioară încheiată înainte de momentul în care intervine neexecutarea prestațiilor datorate de debitor.

Condițiile de fond ale clauzei penale sunt aceleași ca și ale contractului principal la care se referă, ținându-se însă seama și de caracterul ei accesoriu, de vreme ce validitatea obligației principale constituie o condiție esențială pentru existența clauzei penale.

La fel, instanța de apel a menționat că, prin clauza contractuală în litigiu care să nu fi fost negociată se înțelege că contractele de împrumut, încheiate cu consumatorii, sunt preformulate, standard, clauzele fiind prestabilite de către

creditor, fără să fi dat consumatorului posibilitatea de a modifica sau înlătura vreuna dintre clauze, iar eventualele diferențe dintre ele nu se datorează negocierii cu clienții, ci particularităților fiecărui client în parte.

Se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei, în special în cazul unui contract de adeziune, așa după cum sunt contractele credit/împrumut.

Prezentarea către public a diferitor pachete/opțiuni de creditare/împrumut reprezintă o formă de publicitate/de informare, în legătură cu serviciile oferite, însă odată făcută alegerea unui anumit tip de produs, de către consumator, acesta este lipsit de posibilitatea reală de a negocia condițiile/termenele/clauzele aceluși contract, pentru care a optat, în urma informării.

Astfel, negocierea directă cu consumatorul nu este echivalentă cu prezentarea pachetului de servicii de către creditor și cu obligația de informare, negocierea presupunând, ca partea, consumatorul, să aibă posibilitatea modificării clauzelor contractuale. Prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, în acest sens se va verifica conținutul drepturilor și obligațiilor părților, valoarea, la care acestea se raportează, precum și existența clauzelor, prin care nu se acordă aceleași drepturi ambelor părți contractante.

O clauză, pentru a fi abuzivă, trebuie să producă un dezechilibru între prestațiile părților, analizarea acestei condiții implicând o comparație între interesele celor două părți ale contractului, pentru a se verifica, dacă interesul consumatorului a fost neglijat, în raport cu cel al contractantului său.

Instanța de apel a conchis că, clauza contractuală care prevede încasarea unei sume în mărime de 0,5% pentru fiecare zi de întârziere din suma restantă a creditului, este una abuzivă și este lovită de nulitate absolută.

Astfel, instanța de apel a considerat neîntemeiată pretenția formulată de Î.M. „INCASO” S.R.L. împotriva lui Gonciar Ruslan privind încasarea penalității de întârziere în mărime de 19123,74 lei.

La 31 decembrie 2021, prin intermediul poștei (f.d.112), Î.M. „INCASO” S.R.L., reprezentată de avocatul Natalia Covaliov, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 30 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța urma să analizeze dacă partea care a încheiat contractul de împrumut cu o organizație de creditare nebanară este sau nu un consumator în sensul legii, deci, trebuia să depisteze care este scopul contractării unui astfel de împrumut. În acest sens, partea contractantă trebuie să prezinte probe instanței și să demonstreze că împrumutul a fost luat pentru necesități nelegate de activitatea de antreprenor sau cea profesională. În cazul în care nu poate să demonstreze acest lucru, partea contractantă nu este consumator și drept urmare, clauzele contractuale nu pot fi supuse controlului privind caracterul abuziv.

O altă condiție care trebuie să o analizeze instanța la evaluarea caracterului „abuziv” al clauzelor din contractele de credit pentru consumatori, este stabilirea faptului dacă clauza contractuală a fost sau nu negociată. Or, faptul că un contract a fost încheiat cu un consumator nu înseamnă automat că acesta nu a fost negociat. Consumatorului i se oferă posibilitatea de a negocia clauzele eventualului contract,

or, organizația de creditare nebancară furnizează informațiile despre eventualul contract de credit, inclusiv în baza „preferințelor” și „informațiilor” furnizate de consumator organizației de creditare. Așa se realizează negocierea clauzelor eventualului contract.

Recurentul a susținut că, prin prisma Codului Civil și Legii privind contractele de credit pentru consumatori, consumatorul are și dreptul la revocare, iar odată ce acesta nu și-a exercitat acest drept, înseamnă că a acceptat clauzele contractuale și încă o dată confirmă că le-a înțeles și chiar le-a negociat. De altfel, determinarea în mod automat al caracterului nenegociat al clauzelor contractuale și, în consecință, a caracterului abuziv, aduce atingere principiului inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, principiu prevăzut de art. 1 alin. (1) Cod civil.

Cu referire la prevederile art. 6 alin. (3) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, art. 716 alin. (3) Cod civil și art. 4 alin. (2) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, recurentul a pretins că, clauzele care se referă la obiectul contractului și la caracterul prețului sau remunerației, la caz, concret taxa aferentă contractului care se echivalează cu prețul instituit de organizațiile de creditare nebancară pentru serviciile care le acordă, nu pot fi nicidecum declarate ca fiind abuzive în cazul în care aceste clauze au fost exprimate în mod clar și inteligibil. Astfel, în cazul în care o clauză se referă la obiectul contractului și la caracterul adecvat al prețului sau remunerației, din start concluzia este că nu se poate vorbi de o clauză abuzivă în acest context și nu mai trebuie analizate condițiile cumulative.

Justificarea includerii unui comision de garanție este argumentată prin faptul că însăși Legea privind contracte de credit pentru consumatori stabilește prin art. 3 că, rata dobânzii aferente creditului reprezintă rata dobânzii exprimată ca procent fix sau flotant aplicat anual sumei trase din credit. La rândul său, rata fixă a dobânzii aferente creditului reprezintă convenirea părților contractului de credit asupra unei rate a dobânzii aferente creditului pentru întreaga durată a contractului de credit sau asupra mai multor rate ale dobânzii aferente creditului pentru termene parțiale aplicând exclusiv un procentaj fix stabilit. În cazul în care nu sunt fixate toate ratele dobânzii aferente creditului în contractul de credit, se consideră că rata dobânzii aferente creditului este fixă numai pentru termene parțiale pentru care ratele dobânzii aferente creditului sunt stabilite exclusiv printr-un procentaj fix specific convenit în momentul încheierii contractului de credit.

La fel, a precizat că, includerea unei penalități este argumentată prin prisma art. 5 alin. (3) lit. 1) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori și art. 10 alin. (3) lit. 1) din aceeași lege.

În context recurentul s-a referit la jurisprudența națională, care în opinia sa, confirmă legalitatea clauzelor contractuale inserate în contractele de împrumut și anume: „INCASO” S.R.L. vs D. Onofrei; „INCASO” S.R.L. vs R. Ursu; „INCASO” S.R.L. vs D. Ludenco.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimatului, inclusiv avocatului, conform scrisorii de însoțire datate cu 08 februarie 2022 (f.d.115) și a fost recepționată la 14 februarie 2022 de către avocatul Dumitru Nemerenco, conform avizului de recepție (f.d.117). Din adresa lui Ruslan Gonciar a fost restituită corespondența cu mențiunea „plecat” (f.d.118-119).

Referință la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 30 septembrie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 31 decembrie 2021, prin intermediul poștei (f.d.112).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la data de 23 noiembrie 2021, inclusiv prin intermediul poștei electronice, conform scrisorii (f.d.95). Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Î.M. „INCASO” S.R.L., reprezentată de avocatul Natalia Covaliov, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Î.M. „INCASO” S.R.L., reprezentată de avocatul Natalia Covaliov, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură

civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Î.M. „INCASO” S.R.L., reprezentată de avocatul Natalia Covaliov.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „INCASO” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Natalia Covaliov, împotriva deciziei din 30 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat